

Sygn. akt II UK 147/14

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku A. N., M. N., W. N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.
przy udziale zainteresowanej S. Sp. z o.o. z siedzibą w P.
o przeniesienie odpowiedzialności z tytułu składek,
po rozP. na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i
Spraw Publicznych w dniu 2 grudnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 listopada 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza solidarnie od odwołujących się A. N. , M. N. i W. N.
na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P.
kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 21 listopada 2013 r. zmienił zaskarżony przez organ rentowy wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 13 grudnia 2012 r. w ten sposób, że oddalił odwołania M. N., W. N., A. N. i J. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. obciążających odwołujących się odpowiedzialnością za zaległości składkowe S. Spółki z o.o. w P. jako członków jej zarządu.

Odwołujący się A. N., M. N. i W. N. wywiedli skargę kasacyjną od tego wyroku, opierając ją na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 116 § 1 i art. 116 § 1 pkt 2 ustawy – Ordynacja podatkowa, a także na podstawie naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 234 k.p.c., art. 244 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c.

Skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego, a także o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na to, że jest ona oczywiście uzasadniona, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie w przypadku przyjęcia do rozpoznania oraz o zasądzenie od odwołujących się kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się, jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z przesłankami rozważanymi przez ten Sąd podczas tzw. „przedsądu”, a więc na posiedzeniu, którego przedmiotem jest przyjęcie lub odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przesłanki te określone są w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i tylko one podlegają badaniu w tej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania winno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia nie może być dowolna, bo konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony, między innymi, w ten sposób, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie można jednak uznać, że skarżący zdolali wykazać istnienie tej przesłanki.

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274), co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu.

Nie spełniają tego wymagania stwierdzenia, że „zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przywołane w *petitum* skargi przepisy i to zarówno materialnego jak i procesowego”, „Sąd Apelacyjny bezpodstawnie przyjął, iż organ rentowy wykazał bezskuteczność egzekucji z majątku spółki dochodzonych przeciwko spółce należności publicznoprawnych związanych ze składkami na ubezpieczenie społeczne, mimo iż w rzeczywistości spółka posiadała majątek, do którego egzekucja mogła zostać skierowana”, „Sąd II instancji bezpodstawnie przyjął, że odwołujący nie wskazali mienia spółki S. Sp. z o.o. z siedzibą w P. pozwalającego na zaspokojenie zaległości publicznoprawnych spółki w znacznej części, podczas gdy jak wynika z postępowania dowodowego przeprowadzonego w niniejszej sprawie przez Sąd I instancji (które Sąd II instancji przyjął w całości za własne i oparł na nich swoje rozważania – s. 15 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), spółka ta posiada majątek w postaci ruchomości o łącznej wartości ok. 50.000 zł oraz przysługujące jej wierzytelności”, czy że „Sąd II instancji pominął również dowody”. W ten sposób bowiem skarżący odwołali się w istocie do podstaw skargi, co nie może wywołać żadnego skutku nie tylko dlatego, że podstawy skargi nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, ale również z tego względu, iż rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd,

że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, niepublikowane, z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie można doszukać się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie do rozpoznania, skoro nie wynika z niego nawet to, jakie przepisy naruszył Sąd Apelacyjny i w jaki konkretnie sposób miałyby dojść do tego naruszenia.

Skarżący powołali się również na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., ale brak jest podstaw do przyjęcia, że w sprawie występuje zagadnienie prawne uzasadniające potrzebę rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Powołanie się na tego rodzaju przesłankę „przedsądu” wymaga bowiem sformułowania takiego zagadnienia oraz przedstawienia argumentów prawnych, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Jeżeli zaś chodzi o samo sformułowanie zagadnienia prawnego, podnieść należy dodatkowo, że zgodnie ze stanowiskiem wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowane zagadnienie winno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako

najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

W tym kontekście nie stanowi zagadnienia prawnego pytanie o to, „czy w sytuacji, kiedy postępowanie egzekucyjne wobec spółki z o.o. zostało formalnie umorzone z powodu bezskuteczności (tj. czynności podejmowane przez organ egzekucyjny nie doprowadziły do spłaty zadłużenia), wydane w toku tego postępowania egzekucyjnego postanowienie o jego bezskuteczności stanowi wystarczający i niepodlegający obaleniu innymi środkami dowodowymi dowód bezskuteczności egzekucji (pozytywną przesłankę odpowiedzialności członków zarządu na podstawie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej), w szczególności w sytuacji, gdy spółka ta w dacie wydawania postanowienia o bezskuteczności egzekucji posiadała majątek, do którego egzekucja mogła zostać skutecznie skierowana i w toku przewodu sądowego oferowała Sądowi dowody na tę okoliczność”, bo nie zawiera w istocie żadnego problemu prawnego. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2006 r., I UK 153/06 (OSNP 2008 nr 1-2, poz. 22), prawomocne postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji jest dokumentem urzędowym (art. 244 k.p.c.), z którym łączy się domniemanie bezskuteczności egzekucji. Nie budzi wątpliwości, że domniemanie autentyczności dokumentu urzędowego lub prawdziwości zawartego w nim oświadczenia organu mogą być obalone, bo wynika to wprost z art. 252 k.p.c. Jednakże - w myśl tego przepisu - strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenia organu, od którego dokument ten pochodzi, są niezgodne z prawdą, powinna okoliczności te udowodnić. Natomiast kwestia, czy skarżący przedstawili dowody mające zaprzeczyć prawdziwości materialnej postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec spółki S., należy do sfery ustaleń faktycznych, a nie problemów prawnych stanowiących istotę zagadnień prawnych.

Podobnie należy ocenić kolejną ze wskazanych przez skarżących przesłanek „przedsądu”, jaką miałyby być potrzeba wykładni przepisów prawa.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga bowiem od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN z 2002 nr 7, s. 10). Skarżący nie powołali się tymczasem na żadne orzeczenia, które mogłyby świadczyć o rozbieżnościach w interpretacji przytoczonego przez nich przepisu, ani nie wyjaśnili, na czym polegają poważne wątpliwości związane z jego wykładnią, formułując jedynie pytanie o to, „czy w sytuacji, kiedy postępowanie egzekucyjne wobec spółki z o.o. zostało formalnie umorzone z powodu bezskuteczności (tj. czynności podejmowane przez organ egzekucyjny nie doprowadziły do spłaty zadłużenia), w sytuacji, w której w skład majątku spółki wchodzi przysługujące jej wierzytelności oraz rzeczy ruchome, których samodzielne zbycie mogłoby narazić członków zarządu na zarzut karny, członkowie zarządu takiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością mogą uwolnić się od odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe spółki, o których mowa w art. 116 Ordynacji podatkowej, jedynie wskazując w toku przewodu sądowego w sprawie odwołania od decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności na członków zarządu mienie spółki istniejące i stanowiące własność spółki w dacie wydawania postanowienia o umorzeniu egzekucji z powodu jego bezskuteczności, z którego egzekucja umożliwia zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w części, jeżeli skutek działań organu rentowego bądź organu egzekucyjnego nie doszło do ujawnienia tego majątku w toku postępowania egzekucyjnego”. Faktycznie jest to tylko powtórzenie zarzutu naruszenia art. 116 § 1 pkt 2 ustawy – Ordynacja podatkowa „wskutek przyjęcia, że odwołujący nie wykazali mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych S. Sp. z o.o. w znacznej części”, skoro Sąd Apelacyjny nie wykluczył możliwości uwolnienia się przez członków zarządu od odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki przez wskazanie mienia, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości składkowych w znacznej części, a jedynie stwierdził, że skarżący nie wykazali tej przesłanki egzoneracyjnej (z uwagi na wątpliwości co do własności wskazywanych rzeczy oraz ich wartości).

Prawidłowość takiej oceny w okolicznościach faktycznych sprawy w sposób oczywisty nie może być zaś zakwalifikowana w kategoriach potrzeby dokonania wykładni art. 116 § 1 pkt 2 ustawy – Ordynacja podatkowa.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.).